

njene popularnosti na prvom mjestu treba spomenuti poznatu, naročito ukrašenu sjekiricu s dugim drškom (*valaška*). Širok, kožan pojas poznat je i u našim stranama; zatim neizbježan pastirski štap (*kvaka*), kravarev rog, metalna prsna kopča s likom kržja i dvije simetrično smještene ovčje glave; oznaka glavnog čobanina. Tu su i brojni predmeti drvorezbarske vještine, među kojima se osobito ističu pastirske čaše s rezbarenim ručkama, oblika veoma sličnih našim „kepičjama“, zatim žlice, zašmače i dr. — Na brojnim stočarskim svečanostima, nekada uz frulu i gajde, danas, naravno, uz harmoniku, plešu se stari plesovi kao *odzemok*, *kozak*, *hajduk* i dr., a još je i danas običaj da se kiti majsko stablo. Iscrpno je prikazana i stočarska magija, ali i liječenje stoke nacionalnim sredstvima narodne veterine.

Težište je ovog prikaza tatranskog stočarstva na starim, tradicijskim oblicima, ali u knjizi nisu izostale ni poredbe s analognim pojavama u novim gospodarskim prilikama, pa knjiga pruža zanimljivu građu i za proučavanja te vrste. Vrijedno je na kraju istaći — pored podrobnih opisa svega što je posredno ili neposredno u vezi sa stočarstvom — da monografija predstavlja gotovo leksikon stočarske etnološke i folklorne terminologije i frazeologije.

Knjiga je bogato ilustrirana (128 fotografija i 22 crteža), sadrži bibliografiju, popis informatorâ, opširan rezime, te rječnik stočarskih izraza.

Autor završava: Željeli bismo kada bi narod Tatranskog podgorja i u izmijenjenim gospodarskim uvjetima ovog područja mogao u jednakoj mjeri sudjelovati u oblikovanju opće narodne kulture kao što je to bilo u prošlosti.

Andrija Stojanović

WOLFGANG JACOBET, BÄUERLICHE ARBEIT UND WIRTSCHAFT. Ein Beitrag zur Wissenschaftsgeschichte der deutschen Volkskunde. Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Veröffentlichungen des Instituts für deutsche Volkskunde, Bd. 39. Berlin 1965, 261 str.

U studenom god. 1961. na Humboldtovu univerzitetu u Berlinu održao je W. Jacobet habilitaciono predavanje *Seoski rad i njegovo istraživanje u Njemačkoj*; taj je rad postao osnova knjizi izdanoj 1965. god. U predgovoru autor konstatira da je još god. 1889. dakle pred više od 75 godina, na sjednici berlinskog »Komiteta za osnivanje muzeja za njemačke narodne nošnje i tvorevine kućnog tkanja« zaključeno da, uz dosadašnja istraživanja, treba više proučavati kako narod gradi kuće i gospodarske zgrade, kako se odijeva, koliko se bavi stočarstvom, poljodjelstvom, lovom i ribolovom, kakvim se kućnim obrtom bavi i kakva su mu pomagala. Jacobet konstatira da ni do danas nije ostvareno nastojanje toga Komiteta i da još nije temeljito proučen seoski rad i niz problema vezanih uz gospodarstvo i pribor za rad. Značajniji prilog tome daje tek Jacobet ovom knjigom.

U svojoj knjizi pokazuje autor izvanredno poznavanje problema kulturnohistorijskog istraživanja u koje uključuje sve srodne discipline (povijest starog vijeka, povijest kraja i opis kraja, proučavanje jezika, etnografiju, povijest poljodjelstva). Autor iznosi mnoge do sada nepoznate činjenice o važnosti pojedinaca i institucija za razvitak njemačke etnologije. Iako autor često konfrontira pojedine metode i pravce etnološkog istraživanja a ne daje kritičku analizu, obilje iznesenog materijala čini ovu knjigu veoma korisnom u etnološkom radu uopće, ne samo u njemačkoj etnologiji. Posebno je vrijedan veliki broj iscrpnih napomena, opsežan popis literature donesen na kraju knjige, kao i vremenska tabela sa popisom autora i značajnijih etnoloških radova. U drugoj vremenskoj tabeli donose se podaci o osnivanju etnoloških muzeja, institucija, o početku rada različitih komisija, sekcija i kongresa. (Našim terminom *etnologija* obuhvaćen je i njemački pojam *Volkskunde*, premda u njemačkoj stručnoj terminologiji *etnologija* ima drukčije značenje.)

Prvo poglavlje posvećuje Jacobet radu braće Grimm i njihovih suradnika, te iznosi manje poznatu činjenicu da su i oni težili za opsežnijim etnološkim istraživanjima. Navodi (iz pisma J. Grimma Werneru v. Haxthausenu 1822. god.) plan Grimma da se, među ostalim, prikupe podaci o pravnim i životnim običajima. Dalje Jacobet opisuje i rad na etnološkim istraživanjima ostalih autora, različitih

etnoloških i folklorističkih društava, a posebno ističe zasluge G. Landaua, koji je god. 1855. dao prijedlog za etnološka istraživanja te na prvo mjesto postavio poljodjelstvo.

U slijedećem poglavlju govori Jacobeit o seoskom radu kao predmetu istraživanja u disciplinama srodnim etnologiji.

Poglavlje o pozitivnom usmjerenju njemačke etnologije ka istraživanju seoskog rada i gospodarstva posebno ističe zasluge K. Weinholda, učenika J. Grimma.

Nastojanja Weinholda, Riehla i ostalih istaknutijih učenjaka nisu bila dovoljno prihvaćena u kasnijim etnološkim istraživanjima. Jacobeit tvrdi da su nakon Weinholda (konac prošlog stoljeća) dominirala u etnologiji dva smjera: kompleksni, koji je Weinhold uzeo kao program svog rada (a i Jacobeit ga prihvaća kao jedino ispravan) i psihološki smjer. Ova dva smjera paralelno se javljaju u daljnjem razvoju njemačke etnologije. Osvrćući se i na koncepcije Njemačkoga etnološkog atlasa, Jacobeit osvjetljava i prepletanje etnoloških istraživanja sa političkim tendencijama nacističkog perioda, a u posljednjem poglavlju objašnjava metode i pravce istraživanja seoskog rada i gospodarstva u obje njemačke države te konstatira u tome napredak, bez obzira na neke neželjene pojave.

Josip Milićević

ARBEIT UND VOLKSLEBEN. Deutscher Volkskundekongress 1965 in Marburg. Herausgegeben von GERHARD HEILFURTH UND INGEBORG WEBER KEILLERMANN. Veröffentlichungen des Instituts für mitteleuropäische Volksforschung an der Philipps-Universität Marburg-Lahn. A. Allgemeine Reihe, Bd. 4. Verlag O. Schwartz et Co, Göttingen 1967, 442 str. + 34 table.

Ovaj omašan zbornik, prvorazredne opreme, kao da nije samo uobičajeni svezak s održanim predavanjima, referatima i sl. nekoga naučnog sastanka, već i nešto više — zbornik o sustavnim njemačkim nastojanjima oko proučavanja pojava narodnoga života koje do novijega vremena nisu bile toliko intenzivno i mnogostrano proučavane kao mnoge druge: oblika, specifičnosti i uloga različitih vrsta rada s njihovim oruđem, pomagalicama, tehnikama i postupcima, običajima uz rad i drugim radnim folklorom Nijemaca — sve ono, što rad prati, s čime je povezan i kako je povezan — sve to prikazivano je ovdje dijelom statički u određenom prostoru i vremenu, dijelom dinamički u razvoju kroz prošlost. Kako je i ovaj kongres morao biti raščlanjen u radne grupe s tematskim okvirom, odražava se to i u ovom zborniku s 8 odsjeka prema 8 kongresnih grupa. Svakome je na uvodnom mjestu izvještaj pojedinih rukovodilaca tih radnih grupa, većinom već poznatih njemačkih stručnjaka za pojedine grane kulture, s neke vrste osvrtima na dotadašnja nastojanja ove vrste u okvirima pojedinih tema, na praznine, na zadatke koji iz svega toga izvire: B. Schiera za radnu grupu »Kuća i proučavanje naselja«, W. Hansena za grupu »Proučavanje oruđa«, T. Gebhardta za grupu »Proučavanje narodne umjetnosti«, E. E. Plosa za grupu »Proučavanje jezika«, L. Röhricha za grupu »Proučavanje pripovjednoga blaga«, R. W. Brednicha za grupu »Proučavanje pjesme, glazbe i plesa«, J. Dünningera za grupu »Proučavanje običaja« i napokon, donekle izvan strogoga okvira kongresa i zbornika, A. Perlicka za grupu »Istočnonjemačka etnografija«. Iza ovih pojedinih uvodnih ekspozicija redaju se sami kongresni prilozi, u svemu 36. Iz toga velikoga broja priloga, koje ovdje nije moguće sve navoditi, teže je izdvajati ove ili one kao važnije ili etnološki značajnije, osim ako se promatraju i ocjenjuju sa eventualnih zasebnih stajališta — metodički, sadržajno po sžezima, regionalno ili slično. S obzirom na same teme mogu se zabilježiti kao vrlo korisni prilog G. Eitzena o »Oblicima seljačkih kuća i njihovu odnosu prema oblicima gospodarstva«, T. Gebhardta o »Priprostem pokuštvu«, W. Ahrensa o »Funkcionalnoj i socijalnoj snazi obrtničkih pozdrava« (kod Nijemaca u prošlosti) pa I. Weber-Keilermannove o »Radnim običajima i radnim svečanostima«. Razabire se kako je tu pojam »rada« omeđen vrlo široko